

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Num. de Duminecă
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și Azerien
10 Cor.

Num. de zi pentru Ro-
mânia și strălucitate pe
un 40 franc.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Celor „moderați“.

(R) Orice om cu judecată prevede, că după cele ce s'au relatat în presa maghiară despre incidentul dintre învățătorul Cavalloni din Buda și dintre dr. P. Ionescu și fiul său, ministrul Apponyi ori îi cere dlui Ionescu demisia, ori prin vre-o declarație oare-care va căuta să împace opinia publică maghiară alarmată de crima că un pui de român, rățacit pe la Buda, nu vrea să se declare — ungar, iar părintele său, funcționar de stat, protestează în contra maghiarizării cu forța și a politizării în școală.

S'a întâmplat aceasta din urmă, ca mai ușoară și fără nici o jertfă — materială. În ziarele de aseară dl dr. Ionescu s'a văzut constrâns să declare, că între dsa și învățătorii Hajós (director) și Cavalloni nu s'a întâmplat nici un incident... Totul e o calomnie și va da în judecată pe calomniatori... Ar trebui, în felul acesta, să dea în judecată pe directorul și învățătorul școlii din strada Attiliei, cari au enarat ziaristilor cele întâmplate, și pe o grămadă de ziare maghiare cari au publicat cele relatate.

Pe noi, românii, nu ne interesează însă chipul cum au crezut de cuviință ministrul Apponyi și funcționarul său, dr. P. Ionescu să scape din încurcătură. Este o treabă personală asta. Apponyi îi va fi spus că și român cu copii cari nici în capitală nu vor să se facă — unguri, și funcționar în minister, — nu se poate. Dl Ionescu se va

fi incredințat că așa e. De ce să nu dea o declarație care împacă lucrurile în zece rânduri, de ce s'ar strică o stare de lucruri cu atâta greutate făcută?

Noi altceva avem să constatăm.

În nenumărate ziare s'a scris, și însuși învățătorul Cavalloni a mărturisit, cum îi învătă pe elevii săi de clasa a II primară, cei mai mulți germani și slovaci (întâmplător și un român) că ei sunt — *unguri*. Numai »buzele« le pot fi de altă naționalitate. Micul Ionescu a rămas recalcitrant și s'a mărturisit de român și după a doua lecție de patriotism, invocând argumentul că tatăl său l-ar bate dacă s'ar mărturisi — ungar.

Asta n'a desminte-o nimeni. Nu va desminte-o nici înv. Cavalloni (vr'un italian soșit la Budapesta desculț și ajuns în slujbă pentru că și-a renegat neamul!), căci în viața lui întreagă el nu va putea invoca alt merit, decât că și dă toată silința să facă maghiari pe toți elevii din școala sa, ceace pe ungurește se zice: »își îndeplinește misiunea patriotică...« Nu va desminte-o nici directorul Hajós. Cu atât mai puțin ar putea s'o desmintească dl dr. P. Ionescu.

Remâne dar bîns constat, că în școala ungurească învățătorul se poate lăuda în public, pe față, că își ține de sfântă și supremă datorință a maghiariză cu orice preț. Așa zicând terorizează copiii pentru a se declara — ungar!

Remâne, d'asemeni, constat, că unui român ajuns în slujbă de stat îi se ia în nume de rău dacă își crește copii în conștiință că ei sunt — români, iar presa în-

treagă, cu ministri și parlament, consideră drept o crimă ca un funcționar de stat, de naștere român, să protesteze în contra maghiarizării cu forța...

Asta este ceace ne importă mai ales, din întreaga afacere... Azi mâne se va pretinde ca funcționarii de stat români nici la biserică românească să nu îndrăznească a merge, ci să se facă lutherani ori calvini și să și maghiarizeze numele. Altfel nu-i chip de procopseală, ceace profesorul de gimnaziu Radu Cupariu a prevăzut, d'aceea azi iscălește Gedeon Rezső...

Dacă e vorba deci de scandal: de articole alarmante și interpelări în dietă, cu dreptate ar fi ca aceasta s'o facem noi, românii, asupra cărora se abate primejdia, iar nu presa maghiară, atât de ridicolă, și perversă în același timp, cu alarma că micul Ionescu primejduște — Buda!

Întreaga afacere este de altfel o palmă aplicată celorce mai visează de un partid moderat. Pentru că nimic mai mult, ca acest incident, nu dovedește tendința politice de stat. Nu-i trebuie nici unui guvern prieten ori funcționar român care să nu se închine politice de maghiarizare, ci-i trebuie unelte, cu ajutorul cărora să maghiarizeze. Temezarul valach dr. Ionescu, om de temperament cum este, a avut îndrăzneala, într'un moment de elan, să protesteze în contra politice de maghiarizare.

Ș'a scăpat cu o — declarație. Aceasta însă numai pentru că așa i vine la socoteală — guvernului. Inchipuiți-vă adică dezastrul moderaților, dacă dl dr. P. Ionescu sbură

FOIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Cronică feminină.

De Marilina Bocu.

— În natură. —

Au înfiorat crinii și teii, încercelaiți cu roșu aprins, de mărgean, alături cireșii, grei, — răd răzoarele subț bogate podoabe de garoafe și mi-xandre, e ca smaraldul larba și în țaina nopților cu lună, în lumea stuțisurilor de trandafiri, privilegierea nstrună cel d'infătu salut al verei.

E vară, vară, vară! Natura e vesnic frumoasă, în ea găsim pururi poezia și nu știu ce va fi mai rămas necântat, din toate minunățiile ei; dar dacă țara își are farmecul ei, primăvara și toamna delicia lor, apoi vară, a fost hărăzit să ne bucurăm de natură în chip, ca să zic așa la-com, — fără întregă oferindu-ne satisfacții abundente în plăceri.

Trăim cele mai frumoase zile pentru că prin forța lucrurilor ne aflăm mereu în mijlocul naturii și cu prilejul acesta ne învățăm a o cunoaște; astfel ca în timpul verei ajungem de trăim și respirăm aproape, numai prin natură.

Înțele noastre capătă ceva din ușurința aceea nematerială înslușită din subtilul suflu al naturii înfrumusețată și din belșug reînprospătată care ne schimbă șirit și rostul gândurilor, îndreptându-ne sufletele spre înălțări de zări senine.

În mijlocul splendorilor naturii, în raiul de flori și cânt de izvoare, când cerul e atât de al-

bastru și atât de curat, când totul e numai vis și poezie, într'atâta minunăție armonioasă, orice suflet se nădăde o clipă și în tremurul pătrunderii, trebuie să simtă până în adânc puterea nemărginită a tainelor firei, atât de măestrit orânduite. E greu de închipuit o ființă care să nu lubenească rau să rămăie rece în fața frumusețelor naturii, căci dacă cel simplu și năpăstuit nu poate trăi fără credința care-l susține, hrănindu-l nădejdiile, apoi e de plâns acela care poate exista fără a înțelege și fără a simți iubirea pentru natură.

Căci e așa de natural să-ți placă și un petec de țarină uscată, dacă pe ea, un cuib de pasăre și-ar așinti luarea aminte, un prund sterp și acolo ai găsi o piatră mai albă, un colț uitat de stâncă, un trunchiu de brad trântit, un câmp pustiu, — căci și acolo măcar un furnicar și tot e în stare a te atrage.

Toate fasturile pompoase ce le poate înflora imaginea omului nu poate prețui și de multe ori nu poate mișca sufletele ca o frumusețe simplă, din natură.

Aminteam odată cum o copilă, o mică prințesă a rămas ulmită în fața unor stânci sălbatice, dar într'o atât de minunăție poziție pitorească, încât ea ar fi dat toate podoabele ce le avea, tot ce văzuse prin palate, numai să poată rupe o florică din cele câteva ce răsărise tocmai în mijlocul stâncii. Era vorba de Porțile de fier, pe unde intră Dunărea în Țara Românească.

Natura are puterea aceea nebiruită de a-și apropia egal și pe prințesă și pe păstorii.

Și când te gândești la toate mulțumirile alese ce ți le oferă natura în timpul verei mai ales și cugeti la viața încântată și asudată a orășenilor

preferi de mil de ori pe învățătorul dela țară, udându-și răzorul și țesându-și vaca de cât pe ministrul constrâns a lucra în cabinetul elegant, îndrăgii gralelor perdele de plus dar sutocat, chiar și în vestă.

Acum e tocmai timpul în care, femeile mai ales, sunt în frământarea nehotărârii, unde și-ar putea mai bine și mai cu folos, petrece vara.

Pe cele mai multe sănătatea le constrânge a alerga la băi, — acelea au mai puțină vreme să se gândească la natură, — căci din fire contemplativă, sănătatea își însușește mai adeseori spiritul practic în toate.

Sunt însă de condamnat cele cari, mai mult sau mai puțin înălțate de dragul distracțiilor, nesocotesc calmul ce-l poate oferi viața la țară, în hațrul mult așigatelor stațiuni climatice unde se pun în relief câteva recomandări asupra traiului excelent, usitându-se, întâmplător de o poziție oarecare a munților, pentru a nu pune totuși la dispoziție decât continuarea vieții orășenești, adevăteatru, serate, baluri etc. Aceasta înseamnă a-și arândi cu bunăvoință un nefericit lanț de aceleași și aceleași cântece. Puține ocupații folositoare, preocupări din belșug și enervări zadarnice, cari mai la urmă te gonesc forțatmente acolo unde nu mai poți găsi pacea adevărată pentru că și mai presus, grija sănătății.

E cuminte mai ales pentru mamele de copii să se gândească a folosi două, trei luni ale celui mai frumos anotimp, astfel ca să le prindă bine, apoi, tot restul anului. Și pentru aceasta alegerea locului de petrecere va fi totdeauna fericit dacă va fi cu puțință a fi ales în munți, acolo unde

din minister, Și închipuiți vă, mai presus de toate, satisfacția »ultraiștilor«, cari propagă într'una că românul n'are ce să caute în slujba de stat, că guvernul nu tolerează decât pe renegați ori pe câte o coadă de topor cu care-și face treaba. Pe scurt: politica de împăciure este un humbug, o șarlatanie și cine dintre români crede într'ansa și o propagă, este ori vre-un mișel care vrea s'ajungă la slujbă grasă, ori vre-un naiv — dacă e de bunăcredință.

Cazul Ionescu pentru cei dintâi este oșândă, dovedirea păcatului lor, — iar pentru cei de bunăcredință este un îndemn: să se îndrepteze, să părăsească iute calea care duce la umilire și dacă țin să lupte pentru neam, să înțeleagă, că lupta asta numai sub steagul național este cu putință!

Muncă silnică. Discuția dărilor de alcool ia proporții îngrijitoare pentru guvern și pare a zădărnici tranșarea celorlalte proiecte, cari s'au luat în programul de muncă de până la vacanțe. Majoritatea, cu sentimentul muncii silnice, cearcă să scurteze după putință discuțiile sperind pe oșanți cu ciuha ședințelor de seara. Caniculele însă zădărnicesc eforturile lor așătate de guvern. Astfel în ședința de ieri lui Ugron nu i-a reușit să stringă celea 150 de iscălituri necesare. Au mai lipsit două. Enervat de fiascul întreprinderii sale inspirate de Wekerle, rabonbanul a scotocit toate unghiulețele de pe culoare și în sfârșit avea iscăliturile trebuincioase, ba chiar câteva și de prisos. Inse — marea sors — în restimpul cât adunase iscăliturile întregitoare, unii dintre cei iscăliți înainte, învingi de săpușeală și de plictiseală au părăsit în cursul vorbirii lui Wekerle palatul legislațiunei. Mare supărare în Izrail, adică în tabăra cameleonilor. S'a telegrafiat, s'a telefonat, s'a mobilizat în sfârșit totul ca în ședința de mâine să fie prezent minimul de 150 emuli, necesari pentru scoaterea carului guvernamental din pietri, unde

l-a zătonit proiectul dării de alcool. Amenință cu ședințele de 10 ore, — adică ședința de seara să dureze dela orele 4 până la 10. Se face în sfârșit totul pentru sfortarea ominosului proiect. Semnificativă e vorbirea de ieri a lui Wekerle, în care le trage croaților o vădită dojană, somându-i să se abție dela discuții.

Camera deci, deși frământată de diferite indemnuri, asudă din greu de munca silnică la care o supune guvernul.

Croații. Delegații dleii croate sunt la număr frumos de fați în Cameră și rând pe rând iau parte la discuția proiectelor dela ordinea zilei. Față de proiectul dărilor de alcool dovedesc o atitudine obstinată, ceace face multă supărare guvernului. Wekerle în vorbirea lui de ieri s'a și năpustit asupra lor, învinuindu-i de neseriositate politică și sprijinind pe banul, care este pentru Croația *exponential* guvernului ungar. Croații au protestat energic în contra acestel expresiuni ofenzătoare pentru constituția lor autonomă și au hotărât obstinarea proiectului la discuția pe paragrafi. Guvernul însă li ține în șah cu chestiunea imunității lor, rămasă în pendență la comisia de imunitate. Judecătorile din Croația au cerut adică extradarea mai multora dintre ei — și guvernul ungar a prestonat în favorul lor comisia de imunitate, în nădejdea că se vor abține dela discuții înlinse. Croații opun în chestia aceasta necompetența comisiei ungare și — continuă discuția.

Ieri a sosit și banul Raich la Budapesta. Interpelat de mai mulți ziarisți, a spus că privește cu nădejde în viitor, așteptând limpezirea apropiată a situației. Nu înțeleg — a zis banul — de ce se enervează atâtă preta maghiară în tratarea chestiunilor croate, când singurul în drept de a se mănșii sunt eu, iar ea cum vedeți sunt liniștiți și aștepti rece desfășurarea situației.

Fusiunea. Ideea fusiunei, respective a cristalizării partidelor maghiare într'unul singur, curățit de elementele eterogene, după ce frământase viu lumea politică, s'a părut că dispăre asemenea unui riuuleț sărac de apă ce se pierde în nisip la câțiva pași

dela izvor. De atunci încoaci însă în restimpuri a reapărut ideea, lansată din nou și încă de către corifeii politicei maghiare. Planurile de fusiune s'au adus în legătură mereu cu celea două reforme de o extremă însemnătate pentru viitorul țării, reforma legii electorale și înființarea băncii naționale ungare independente. La adunarea generală a asociațiunii maghiare culturale de dincolo de Dunăre, Széll indicase modalitățile fusiunei, contemplând eliminarea fracțiunilor extremiste și sperind cu fantomul naționalităților pentru eventualitatea că naționaliștii vor intra pe baza sufragiului universal cu număr înpătrit în Cameră. Cel mai puternic pilastru al marelui partid născut din fusiune va fi chestia băncii independente. Semnificativ pentru chipul de a apersepe situația din apropiatul viitor politic, e un articol apărut într'un număr recent al ziarului »Die Zeit«. Articolul frământă viu presa și pe politicianii din front. Tendința lui e de a spulbera vorba lată a lui Justh, că fusiunea numai în jurul băncii independente se poate închiega. Resumând părerile experților ascultați în decursul anchetei pentru banca independentă, »Die Zeit« relevază că majoritatea celor ascultați sunt pentru menținerea băncii comune până la 1917. De altcum părerile experților vor apărea în curând editate în volum, având prilej toți înțelegătorii să se convingă de absurditatea înființării băncii la 1911. Articolul din »Die Zeit« speră mult și dela acțiunea lui Wekerle, care nu poate fi decât o acțiune de capacitate, de imblânzire a dulăilor independenți.

În asemenea situație e firesc că fusiunea nu se va întruchipa la vară. La toamnă chestiunile mari, vitale, ale țării — sufragiul universal, complexul chestiunilor militare — vor crea situații neprevăzute. Se pare în defenitiv că chestiunea fusiunei va rămânea multă vreme să plutească, pentru creerii turmentați de grandomania șovinistă, ca sricriul lui Mohamed, între cer și pământ.

se poate trăi în liber, pașnic și absolut independent de orice formalitate sau scrupul.

Tocmai avându-se în vedere, principiul sănătății, orice femele trebuie să se gândească a se apropia de natură, — și vara să excludă cu desăvârșire preocuparea gătelei și a model.

Nu încorsetări și toalete, ci halne largi ori cămășuțe simple și fuste scurte cari se poartă în gândul libertate desăvârșită în mișcări și ușurință în umblet. Nici tocuri înalte, — ci sandali și piciorul gol, să se piardă grija pălărilor cu pene și împodobiri moderne căci, pentru vară, de toate zilele o simplă pălărie, înflorată cu maci ori albăstrele culese zilnic de pe pajștii arată și folosește înzecit: Cât de frumoasă-i simplitatea o putem vedea oricând și natura însăși ne dă exemple vădite. Apoi de ce pictorii mari, nu se inspiră din motivele parcurilor așa zise artistic aranjate, ci alerg departe, prin sate și câmpii, prin crânguri și păduri ca să aleagă colțșorul cel mai sălbatec, cel mai simplu dar cel mai frumos, — pentru că e natural. E mai de admirat o femele îmbrăcată așa fără pretenții, trăind la țară, pregătându-și gospodăria și apoi, colindând munții, ocolind dumbrăvile, culegând florile și murele pădurii, — decât silueta elegantă dar parvenită a turistel încheiată în nasturi de sus până jos. Și apoi la țară își poți perfect înjgheba, sporturi de tot soiul. Inot, pescuit, călărit, jocuri de popci,

croquet sau tennis, orice, — dar totul orânduit așa simplu, fără multă bătaie de cap, ca astfel să nu te obosească aranjamentele, până când ajungi de te plictisești înainte de-a lua folosul unui sport.

Viața în aer liber, se impune tuturor celor ce au puțința de a pleca pe vară din orașe cum și aceluora ce trăiesc tot timpul în provincie, prin orașele și sate. Astfel procedând inteligent într'u viețuirea acestor câte va luni, ne vom trezi că afară de propriul profit fizic, de unde nu cunoaștem natura de cât în chip vag și poate superficial, — învățăm a-i pătrunde tainele și cuprinde înțelesul, a o savura până în cele mai adânci necunoscuturi.

Vom intra în intimitatea vieții animalelor, vom pricepe tralul păsărelelor și le vom iubi cu atât mai mult cu cât vom avea privilegiul a ne convinge că există ceva deosebit de inteligent, că e o oarecare armonie pășă și între mille de musculițe ce țin lson cu bázăltul lor cât e de zălțica de vară!

Ce bucurii ascunde apoi pădurea cu misterele ei sălbatice, căprioarele și florile rare din depărtările izolate ale colțșurilor mai puțin pătrunse de gloată. Dar izvoarele, — cât farmec găsești în susutul lor și câtă bunătațe în apele lor. Și lacurile cu apele verzi și corul de brotăcei și ele au mult din poezia întregă a naturii. Dar căm-

pul cu lacurile și șesurile cu izlazurile, — apoi lizele lazuri cu morile, — câte, putem găsi în natură! Ea ne ofere mulțumiri pe cât de liniștite sufletului pe atât de vesele ființel noastre, pre-dispunându-ne totdeauna numai către bine și pace, căci într'adevăr numai pătrunzând natura, înțelegând-o și iubind-o devenim mai buni, mai omenoși și mai cumiși!

Și dacă mai cunoaștem marea, după ce ne am împrietinit cu pădurea, — atunci mai mult ca oricând ne dăm seama de neîngăduita putere a naturii. Imensitatea aceia de apă albastră în neodihnia-i frământare, te face să cunoști parecă o lume nouă, ceva nemilos și crud, — hrăpăreț și neiadurat, — te uimește și te mișcă, te surprinde și te pune în admirație, prinzându-te într'o vraje din care nu te mai poți desface apoi.

Marea e ca patima, — e frumoasă și te atrage ca bunătațe, dar odată prins sub farmecul ei, îndrăsuellie ce îți le sugerează misterele ei te face să încerci turburări îngrozitoare. E plină de rele, are de multe ori influențe binefăcătoare, dar mai presus de toate este și rămâne frumoasă, — alături de sora ei de cruce, pădurea, splendide apoteoze ale naturii.

Să căutăm dar a pătrunde în sânul naturii și să-i iubim frumusețele, căci vom uita relele pentru că ne vom gândi atunci la Dumnezeu!

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás — maeștru de monumente și pietre de cimitir. —

Fabricație proprie din marmură, granit, soynit, labrador etc., din pietre de marmură magazină se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
Căncelăria și magazinul central: **Kolozsvár, Dózsmá-u. nr. 21.** Telefon 602.
Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Lőva și Bánputak.

Din Cameră.

— Ședința dela 23 Iunie —

Budapesta, 23 Iunie.

Ședința de azi prezintă un interes deosebit într'atât că a vorbit, cuminte și frumos, distinsul deputat național Dr. Iuliu Maniu, deputat al Vințului de jos. Vorbirea a făcut o admirabilă impresie.

În sală sunt șase deputați naționaliști prezenți: *Maniu, Hodja, Suctu, St. Pop, Damlan și Schiclac*. Se discută cu interes cazul de Sâmbătă a băiatului *Ionescu*.

Înainte de ordinea zilei comisia de incompatibilitate prezintă raportul ei despre cazul de incompatibilitate al deputatului și episcopului de Cienad Csernoch. Comisia e de părere că acesta nu e caz de incompatibilitate. — Se trece apoi la ordinea zilei: proiectul reformei *dărei de alcool*.

Vorbește întâi croatul *Novoselo*, contra proiectului, în limba croată.

Dr. Iuliu Maniu ține un documentat discurs. Deși nu e specialist, totuși e în situație de a declara că proiectul de față e mult păgubitor, conținând o mulțime de greșeli. Se zice că guvernul voiește să măl împiedice, prin noua lege a dării de alcool, consumarea alcoolului. Însă e curios a spune aceasta când tocmai același guvern face o politică într'atât de imorală încât a refuzat de repetiteori aprobarea statutelor mai multor societăți antialcoholice.

Nagy Dezső: Poftim și arată date!

Dr. Iuliu Maniu (continuând): Le poți cere, pe acestea, dela ministrul de finanțe. — Proiectul de față nu aduce nici unei clase sociale un bine, ci favorizează numai pe capitaliști și pe proprietarii mari. Guvernul și-a pus de gând, — așa arată toate presemnele, — a veghia asupra intereselor proprietarilor mari, cea ce vedem și din multele favoruri pe cari li-se acordă fabricilor economice, ce sunt în mâna bogătanilor.

Din contingentul de spirt nu se pot împăca cererile consumației și așa va trebui să se consume alcool în afară de contingent. Acesta fiind mai scump, e primejdia iminentă că se va forma o sectă specială, exploatare. Proiectul guvernului nu e întocmit a pune dare dreaptă numai în general pe consumator, ci el jignește adânc poporul: pe proprietarii mici ai cazanelor mici de fier. În multe părți venitul din fierul prunelor constituie o însemnată parte a întregului venit al țaranului. Iar proiectul tocmai în proprietarul mic, în țaran lovește.

Respinge, din motivele acestea, proiectul guvernului și prezintă un proiect de rezoluție contra proiectului. (Aprobări la naționaliști.)

După Maniu vorbesc croații *Vincovici, Pribiclevici, Budisavlievici, Luchinici și Popovici*, toți în contra proiectului și toți în limba croată. Vorbirile sunt ascultate, sau mai bine zis neascultate, cu mult neastâmpăr de mameluci. — Era adecă vorba că se va închide discuția proiectului încă azi. Dar mamelucii s'au păcălit rău: de trei ori au încercat să strângă cele 150 de iscălituri pentru a cere urgența (după legea *Nagy Emil*), dar de trei ori au dat fiasco: nu erau niciodată destui de față.

Vorbește deci, neputându-se vota, ministrul *Wekerle*. Declară întâiu de toate că pentru acoperirea bugetului statului e ne-

părat trebuincioasă sporirea venitelor statului. Din alte dări de consumație nu se poate aștepta venituri noi. Totuși, însă, nu-i adevărat că reforma dării de spirt ar pune țării o nouă sarcină de 40 de milioane. Declară că dorește ca proiectul să fie până la toamnă lege. Are îndrăzneala să spună că proiectul nu jignește interesele proprietarilor mici.

Mamelucii îi fac ovații...

Ședința se ridică apoi, la orele 3 și jum.

Dela frați.

Din Macedonia. »*Românul dela Pinda*« primește dela Salonic următoarea știre gravă: Duminică la școala comercială din Salonic, cu ocaziunea distribuirii premiilor, elevul *Jara* din comuna *Cerna-Reca* (*Meglenia*) din clasa III-a a luat premiul I-ii cu coroană. A doua zi după festivitate elevul a dispărut și n'a dat pe la școală nici pe ziua de Marți. Subdirectorul școlii, francezul *Dubreuil*, fiind în continuu beat nu s'a sinchisit de loc de cazul acestuia. Iar dl director *Lupașcu*, văzând că băiatul nu mai apare și că lumea începe să se alarmeze, după trei zile dela dispariția elevului, a anunțat printr'un pedagog postul de poliție de lângă școală. Azi pe la ora 5 a sosit vestea dureroasă, că s'a găsit cadavrul sârmanului elev, mutilat în chipul cel mai oribil aruncat într'o localitate numită *Mevlene*. Am fost la fața locului și am văzut cadavrul. Este îmbrăcat în uniformă și prezintă un spectacol din cele mai lugubre. În oraș toată lumea e profund alarmată. Fruntașii români împreună cu d-nii profesori sunt cu totul indignați în contra neglijenței, demnă de înfierat, a organelor însărcinate cu supravegherea elevilor.

N'avem decât să ne întristăm, și noi, când cetim cât de ieftină e viața dulcilor noștri frați macedoneni. Sigur că iarăși infamii și ticăloșii de greci au răpus viața bravului băiat. Noi ne întrebăm: când va veni odată răsunarea. Ori sângele românesc nu se răbună?...

Mișcarea culturală.

In amintirea lui C. Porumbescu.

La Oravița.

Dupăcum am amintit în unul din numerele noastre trecute, Bănatul a serbat mai frumos amintirea neuitatului artist național *Ciprian Porumbescu*. Serbările, cari s'au ținut acum Duminică la *Oravița* promiteau a fi poate cele mai frumoase, dată fiind însuflețirea bravei inteligențe de acolo și fiindcă cele trei coruri din *Oravița* s'au unit, cu ocazia serbărilor întru glorificarea lui *C. Porumbescu*, într'un singur cor mare.

A urmat însă o *destuzie* destul de mare în ce privește serbările de acolo.

Ne-am așteptat adică la serbări impozante, cu public mult, încât să nu încapă în spațiosul loc dela »*Schützengarten*«. Când colo, închipuți-vă: reușita nu a fost completă fiindcă n'a voit — cerul... Căci a venit o ploaie care a împiedecat o mare parte a publicului să meargă la concert.

Totuși serbările au avut un caracter animat, și a făcut îndeosebi o foarte plăcută impresie unirea și frățietatea celor trei brave

coruri. Ne alăturăm și noi bucuriei orăvițenilor de a vedea unite cele trei coruri, și dorim ca aceasta să se întâmple cât mai des.

Iată de altfel decursul festivităților:

Duminică înainte de amiază a fost celebrată o *liturgie solemnă de toată frumusețea*, servind preoți *C. Iana și G. Neda*. Apoi a urmat un *parastas* întru amintirea lui *Porumbescu*. Răspunsurile la liturgie le-a dat corul de copii, instruit de învățătorul *Lipovan*.

Seara a fost concert la »*Schützengarten*«, la care au cântat corurile unite, ce se întreceau unul pe altul. A plăcut apoi duetul d-șoarelor *Trăilă și Dragoescu*, răsplătit cu aplauze și frumoase flori. S'a mai cântat și la vioară, cu acompaniement de pian (d-șoara *Dragoescu*).

Concertul a lăsat plăcută amintire și cei cari au avut norocul să asculte frumoasele piese alul *Ciprian Porumbescu*, cântate de oameni muzicali, cum sunt bănașenii, au adus cu sine cele mai bune impresii.

Păcat într'adevăr că o foarte mare parte a publicului a stat, cu o *lașitate de condamnat, acasă*, văzând ploaia torrențială ce cădea. De altădată publicul să nu se sperie de o ploaie, când e vorba de a împlini o datorință națională.

Sperăm, într'adevăr, cu purtarea de Duminică a unei părți a publicului orăvițean este o urită excepție. Cum adecă: o ploaie să poată împiedeca manifestarea celor mai frumoase sentimente?...

La Dalboșeț.

În Dalboșeț românii de bine au serbat amintirea lui *C. Porumbescu* în două zile: în Duminică de 7 Iunie și în ziua de *Rusalii*. În ziua întâi a fost *parastas*, apoi după amiază la 4 serbări cu cântări de ale compozitorului și vorbiri. (Au vorbit d-nii: *D. Bogocvici* din *Dăunia*, *Ilie Imbreșcu* și *P. Câmpian*.) Colonelul *Nicolae Marin* a dăruit reuniunii din Dalboșeț 70 cor.

În ziua de *Rusalii* s'a serbat a doua-oară amintirea neuitatului *C. Porumbescu*. A cântat iarăși corul, iar d-șoarele *Imbrea și Spaustă* au cântat frumosul duet (de *Porumbescu*) »*A căzut o rază lină*«. Serbările au reușit îmbucurător.

— Soc. acad. »*România Jună*« în Viena. Tuturor studenților români li-se aduc următoarele la cunoștință: Societatea academică »*România Jună*« însuflețită de dorul, să vadă întreaga studențime română organizată spre înlesnirea lucrării ei solidare în anumite chestiuni de interes general, a decis să ia inițiativa pentru înținerea unei conferințe de delegați a tuturor studenților și societăților academice române, care conferință va fi lipsită de orice caracter politic. Scopul acestei este afară de cunoașterea reciprocă și strângerea legăturilor de frăție aranjarea de congrese regulate studențești române drept amfizionii naționale și modalitățile acestei aranjări, apoi alegerea unui comitet central studențesc român și eventual editarea unui ziar, care va reprezenta numai interesele studenților români din toate părțile. La această conferință vor lua parte numai delegații fiecărui societăți academice și grupurilor de studenți neorganizați în societăți, și anume câte 3 dela fiecare, spre a înlesni dezbaterile și luarea deciziunilor.

Seara după conferință am vrol să aranjăm spre întărirea solidarității studențimii noastre o convenire festivă a tuturor studenților români de pretutindenea, la care li invităm cu toată dragostea nu numai pe aceștia, ci și pe acele persoane cari poartă viu interes pentru progresul tinerimii noastre universitare, mai ales deosebit în cazul unei participări destul de mari la această convenire am dori să întreprindem cu toții excursiuni la locurile istorice. Locul pentru conferință și convenire va fi probabil Iași, iar timpul finea lui Iulie sau începutul lui August et. n.

La invitarea noastră au răspuns deja cele mai multe societăți academice, făcându-ne și diferite propuneri, pentru cari le mulțumim frățește; mai

rămâne, ca și celelalte societăți și grupuri de studenți să binevolască a ne răspunde.

Apelăm deci cu căldură și pe această cale la toate societățile surori și la ceilalți studenți, cari încă n'au putut răspunde la apelurile noastre oficiale sau la cari nu ne-am putut adresa privat necunoscându-le adresa, să răspundă definitiv la propunerea noastră cel mult până în 8 Iulie s. n., ca pe baza acestor răspunsuri să putem întreprinde pașii necesari definitiv.

Toate scrisorile sunt a se adresa la soc. acad. »România Jună«, Viena VIII Florianigasse 12. Cu toată dragostea; pentru: »România Jună« Președinte: *Gavril Telegă*, stud. în drept. Secretarul I: *Dimitrie Marmeliuc*, stud. în lit.

Din străinătate.

Situația în Persia. Din Teheran se scrie următoarele: Parlamentul persian a ținut luni o ședință extraordinară în care mai mulți deputați au vorbit despre politica nefastă a șahului și tot odată au hotărât că-l vor provoca prin ultimatum să răspundă memorandumului înaintat de comitatu de 7 în ziua de 16 Iunie.

Relațiile dintre șah și parlament sunt privity de rupte. Situația e foarte critică.

Reformele ruso-engleze în Macedonia. Corespondentul din St. Petesburg al ziarului »Daily Teleg.« pe baza unor informațiuni demne de credință, scrie următoarele: »Nu corespunde adevărului știrile publicate de ziare, conform cărora Isvolsky ministru de externe rus și Hardinge ministru de externe englez ar fi subscris la Reval învoarea ruso-engleză în chestia macedoniană. Cel doi miniștrii nu au putut ajunge la înțelegere în ce privește jandarmeria internațională. Punctul acesta se debate chiar și acum.

— **Din Bulgaria.** Presa bulgară propovăduiește războiul contra Serbiei. După o știre din Belgrad, cercurile conducătoare bulgare ar fi cerut guvernului sârbesc să ia măsuri pentru stăpînirea bandelor sârbești din Macedonia, cari terorizează populația bulgară de acolo.

— **Atentat contra comandantului jandarmăriei din Salonic.** Precum se anunță din Salonic, comandantul jandarmăriei de acolo a fost omorât în seara de 11 crt. cu un glonte de revolver. Glonțele a trecut prin pieptul comandantului răniad și pe scritorul lui. Atențatorul, care după aceasta a luat-o la sănătoasă, era îmbrăcat în uniformă militară. Un polițist, care a observat aceasta s'a luat după atențator, care întorcându-se a tras și asupra următorului, răbindu-l grav, așa încât a făcut imposibilă orice urmărire. Se bănuiește că atențatorul e un tiner ofițer turc.

Anuarul Alianței izraelite universale.

Marele ziar berlinez »Neue Preussische Zeitung«, are în numărul său de Vineri un important articol de fond, în care se ocupă de alianța izraelită și de propaganda ei. Ziarul german apără cu multă căldură România încontra înșurătorilor și minciunilor evreești.

Marea societate evrească »Societatea Izraelită Universală«, înființată în anul 1860 la Paris în scopul de a organiza pe evreii din toată lumea, a publicat zilele acestea anuarul său pe anul 1907. Deși numele acestei societăți arată că ea și-a luat începutul pe pământ francez. Paraul este și astăzi sediul comitetului central al societății, care și are secțiunile sale în toate țările. Din Franța organizația s'a lăsat mai întâi în Italia, apoi în Turcia, Scandinavia, Spania, America, Ungaria Anglia, Olanda, Belgia și Elveția. Interesul pentru această societate a început să crească în Germania mai ales dela anul 1869, după ce sinoadele evreești ținute în Breslau și Lipsca recomandară cu toată insistența participarea evreilor la această alianță. Astăzi probabil numărul evreilor din Germania, cari sunt scriși în Alianță este foarte mare.

Cât de mare este numărul acestora în raport cu comitetele din celelalte țări din anuar nu se poate vedea. Dela 15 Octombrie 1901, membrii din Germania al comitetului central al Alianței Universale izraelite, sunt cuprinși sub numirea de Ualunea din Germania. Din Februarie 1906, la indemnul comitetului central din Paris, această uniune și-ne regulat ședințe. Președintele ei este L. M. Goldberger din Berlin, care este totdeodată și președintele comitetului local din Berlin și care, după dorința generală, a fost ales în comitetul central dela Paris.

Administrația acestei uniuni o are Biroul german al Alianței izraelite universale. Despre progresele realizate de uniune, în ședința dela 15 Februarie a. c. s'a raportat că numărul membrilor noul a crescut cu câteva mil. Pe când în anul 1906 s'au înființat comitete în 12 localități și s'au reorganizat comitetele existente în 19 localități în anul 1907 s'au înființat 48 de comitete. Propaganda pentru alianță s'a făcut prin revista »Ost și Vest« prin fol volante și broșuri.

Mijloacele, de cari dispune alianța sunt, conform năzuințelor ei — foarte mari. Comitetul central a încasat în 1907 suma de 1,546.424 franci, iar plățile făcute au fost în suma de 1 mil. 529.831 franci, rămânând un excedent de 16.593 franci. Excedentul bugetelor din celelalte țări este următorul:

La Berlin 121.414 mărci, în Köln 9615 mărci, în Mannheim 6112 mărci, în Mûnberg 5932 m., în Dürkheim 5640 mărci, în Breslau 3188 mărci, în Pozen 1725 mărci, comitetul din Olanda 7510 mărci, cel din Pesta 5502 cor.

Scopul alianței universale izraelite este acela de a apăra evreimea din toată lumea încontra atacurilor și persecuțiilor, a face din evreime o putere unitară și a ridică și a întări pe singuraticii membri prin instrucție și dezvoltarea economică. Astfel, sprijinită de organizația această puternică, care dispune de așa bogate surse financiare, evreimea câștigă o putere și o influință pe care nu trebuie să o desconsiderăm. De altfel o organizație ca aceasta s'ar întări chiar și dacă nu ar avea în serviciul tendințelor sale o parte așa de mare a presei.

Descrierea situației evreilor din România, unde există un curent antisemit, este făcută într'un așa fel, încât evreii apar ca niște oameni, cari n'au nici o vină, că ei sunt persecutați și șicanati fără de nici un motiv, deși — după descrierile și afirmațiunile anuarului — ei sunt adevărații binefăcători ai țării și ai poporului.

Anuarul spune că presa românească, membrii Parlamentului, miniștrii și foștii miniștrii, unii profesori universitari, prefeți suprefecți și tot felul de funcționari au infiltrat marelor țărnești ideea că față de evreii le sunt permise toate. Se povestesc apoi o mulțime de scene miștătoare ca să dovedească cu ce grozavă violență sunt tratați evreii în România. Ura aceasta este opera clasei conducătoare căci, zice anuarul, țaranul român nu numai că nu urăște pe evrei, dar îi iubeste, și această afirmațiune vrea s'o dovedească. Și cu toate acestea ordinațiunile de izgonire spun că evreii pungășesc poporul de la țară și să poartă rău cu el. După spusele anuarului, natural, nimica nu este adevărat. Toate câte se impută Evreilor sunt iscodiri, invențiuni tendențioase, căci populația de la țară îi prăvește pe evrei și îi consideră »ca pe niște bine făcători.«

Apoi, dacă lucrurile stau așa, n'ar fi posibil nici cel mai mic paș în contra Evreilor din România. Dar din unele observațiuni particulare relese chiar din acest anuar scrie de evrei în interesul evreilor, că aceștia n'ar fi tocmai niște binefăcători ai țării și ai poporului. Comerțul cu băuturi spirtoase li s'a interzis la fel și chip prin ordinațiuni ministeriale, iar deputatul (!) Costinescu a adus în Parlament proiectul de lege prin care vânzarea în detalii a băuturilor spirtoase este concesionată numai comunelor propriu zise.

De aici rezultă că comerțul evreilor cu băuturi spirtoase e considerat ca o plagă pentru țară. Căzul cu izgonirea din țară a unui evreu este considerat ca cea mai mare nedreptate, deși cu acest caz se ocupa și supremul for judecătoresc. Căci izgonirea s'a făcut în urma unui proces pentru camătă necinstită, în care evreul era amestecat. Judecătorii de prima instanță nu l-au condamnat la izgonirea din țară căci el, fiind născut în România, ca român, deci — zice anu-

arul — nu putea fi izgonit or ce faptă ar fi comis. Curtea de apel însă la condamnat la trei luni închisoare și izgonirea din țară. Sentința a fost întârziată de curtea de casație, Nu s'a purtat cu cămătarul de sigur ca cu o persoană care face cinste țării. Peste tot pasagiile relative la România sunt scrise cu tendința de a deștepta ura evreilor în contra acestei țări și a poporului ei.

Chestia Ionescu.

Ne ocupăm cu chestia Ionescu și de învățăturile pe cari le putem trage din întreaga afacere, la loc de frunte. — Iată aici declarația dlui Ionescu, prin care bate în complectă retragere:

Întors azi, după o absență de două zile, în Budapesta am citit în »Egyetértés« și în alte ziare cari au luat informații dela acesta, că între mine și învățătorul Cavalloni și directorul Hjórs ar fi avut loc, la examenul final al școlii elementare din str. A'illa, un incident din cauza de naționalism. Declar că informațiile ziarelor sunt înfapturi îndrăznețe și calomniări. Nu corespunde adevărului că eu l'ași fi tras la răspundere pe învățător fiindcă prezintă pe fiul meu ca ungar. Pe directorul Hjórs nu l cunosc, cu el nici nu am vorbit în viața mea. La examen nu s'a întâmplat nici un scandal, nime nu a sârjit indignat, nime nu a amenințat. E natural deci că afirmația că Hjórs m'ar fi amenințat și în general că ar fi vorbit cu mine, e neadevăr. Am stat la examen cât am crezut că e necesar. Impotriva născocitorilor și divulgatorilor falzel am pornit proces.

Budapesta, 23 Iunie 1908. *Dr. Petru Ionescu.*

Fiind sinceri, trebuie să mărturisim că nu credeam că dl Ionescu să suferă consecvențele purtării sale românești dela început. Ceace a făcut Sâmbătă, la examenul băiatului său, a făcut-o din instinctul sentimentului său național, într'un imbold de indignare contra nerușinării șoviniste.

A fost frumos: iată de ce ne-a cauzat căzul micului băiat, care spune fără frică: *Sunt român!* o deosebită bucurie. Și ar fi fost și mai frumos dacă Ionescu n'ar mai fi bătut în retragere, dacă seninul lucid al reinvierei momentane de Sâmbătă nu s'ar mai fi întunecat. Astfel însă totul recade în întunerecul de mai înainte, și izbucnirea admirabilă a sentimentului național nu a fost la reneșterea români decât o desperată licărire a celui mai sfânt sentiment...

NOUȚĂȚI.

ARAD, 24 Iulie n. 1908.

— **Examenle de calificățiune învățătorescă.** Marți s'au încheiat examenle de calificățiune învățătorescă la institutul pedagogic din Arad. Examenle la cari a fost emis domnul dr. Iosif Siegescu în calitate de comisar guvernial, s'au ținut sub prezidiul domnului comisar consistorial Vasile Goldiș. Avem plăcere a înregistra, că examenle au decurs în ordine exemplară și în deplin acord între comisarul guvernial și comisiunea examinătoare, la ce a contribuit bunăvoința domnului comisar Iosif Siegescu, care din capul locului a declarat, că a venit a valida drepturile de control din partea guvernului, dar în această vreme a respecta și drepturile bisericești susținătoare de școală, și sub întreg carsul examenului s'a achitat cu cinste de avansurile făcute. De altă parte a contribuit la reușită înțeleapta conducere a comisariatului consistorial, domnul Vasile Goldiș. Întreg examenul s'a ți-

nut la înalt nivel pedagogic, fiind pentru aceasta și prielnic teren în institutul nostru pedagogic, — precum este știut, — escelent condus. Rezultatul încă a fost satisfăcător întru cât dintre 35 candidați, 24 au obținut diploma de învățător; 9 au fost avizați pe Decembrie la examen corector dintr'unul ori două studii și numai doi avizați la repetiția examenului întreg peste un an.

— Cloșca imperialismului utopic. „Budapesti Hirlap,” în primul său de azi se ocupă de *partidul românilor moderați* stăruind în nisuița-i — demnă de compătimire — de a creia din vânt acest hibrid partid. Deși vom reveni într'unul din numeroșii apropiați, ținem să țintuim o dată adevărul, că poporul român nu cunoaște nici *ultraști* nici *moderați*, ci numai o singură redută mare, năstrușnică, în care își străjuiește întreg poporul român tradițiile de lege și credință moștenite de veacuri, iar cei vre-o câțiva scribleri, procatări și profesori rătăciți și fără grupare, sunt lăpădături de cari neamul nu ține seamă.

— Slovacii urgîsind imnul maghiar. Neafârșit se pierde în viitor șirul șicanelor și prigonirilor pricinuite de dispozițiile întortochiate ale nefastei legi a lui Apponyi. Ar trebui să deschidem zeci de coloane pentru cronica vitejiilor raportate întru isbânda utopicului imperialism maghiar, — și sufletele noastre nu mai încap fierea ce ne-o picură zilnic prin încălcările celor mai sfinte sentimente ale noastre.

Înțelegem amărăciunea care l-a făcut pe președintele senatului școlastic din Turocz-Sveti-Martin, pe părintele Skrovina, ca să îndepărteze din școala confesională tabla cu imnul maghiar. Inimosul preot a trimis tabla inspectorului școlar notificându-i, că legea despre ajutorarea școlilor confesionale nu dispune ca școlile să fie provăzute cu tablele imnului. Inspectorul școlar însă — se putea altfel — i-a retrimis-o însoțită de energica poruncă ca să fie reșezată pe perete, neuitând a face și arătare la minister împotriva bravului slovac.

Copilașii din școală vor îndrăgi de bună seamă deliciosul imn...

— Examenul de maturitate la gimnaziul din Brașov. În 9 Iunie v. după amiază s'a terminat examenul de maturitate la gimnaziul român cu următorul succes: Din 36 candidați, cari s'au supus la examenul oral, au ieșit cu nota generală foarte bine 11, (dintre cari 9 din toate obiectele) George Birăescu, Emilian Glurgiu, Petru Iorgovan, Victor Jula, Mihai Lupas, Aurel Mager, C. Moardis, Romul Muntean Onofreiu, Oprea Rodan, Vasile Tampa și Ioan Vințilă; cu bine 8: Ioan Burduloiu, Miron Crețu, Nicolae Mișuțiu, Aurel Monțila, George Tit Popoviciu, Ioan O. Stefanovici, Teodor Serb și Iosif Vlad; maturi 9: Coriolan Babeș, Andreiu Blaga, Ioan Cușuță, Moise Grama, Valeriu Judele, Romul Molin, Șt. Oșel, Ilie Reou și Avram Tâmpănar, iar opt inși au fost avizați la examen de corigență din câte un obiect pe Septembrie s. c.

— Secretarul metropolitului grec din Momaștir a fost condamnat de tribunalul din Saloni: pentru complicitate la operațiunile bandelor grecești negre, la cinci (5) ani pușcărie. — Nu secretarul ci metropolitul trebuia luat și dus la ștreang!

— Alegeri de consilii orășenești. Duminică s'au ținut în mai multe orașe din comitatul Hajdu alegerile pentru consilii orășenești. Pretutindeni au reușit candidații partidului comunist numai la Hajduszoboszó a fost ales și un social-democrat, Kiss (Klein) Gábor, președintele partidului social democrat de acolo.

— Societatea populară catolică din Ungaria a plînut pe ziua de ieri ținerea unei adunări de constituire în Rosenberg, la care a invitat și pe deputatul popular Breszlyenszky, care însă nu s'a prea grăbit se meargă și așa adunarea fiind foarte slab cercelată a fost amînată pe ziua următoare.

Se vede că »patrioții« slovaci s'au cam săturat de dragostea papistașilor!

— Procesul contelui Eulenburg. Între martorii citați la curtea cu jurași din Berlin unde se va dezbate la 29 crt. monstruosul proces Eulenburg sunt și următorii: pescarul Ernest, lăptarul Riedl, și un oarecare Schounove, care a fost mai înainte servitor la castelul din Sarnberg, unde — se presupune — că ar fi fost martor la mai multe acte de homosexualism săvârșite de contele Eulenburg. Sunt citați consilierul Bernstein, avocatul Prager, judele dela Oberlandgericht precum și mai multe personaje germane.

— Tragedie la o moșie. Pe pusta dela Bordaș, 20 km. depărtare dela Kecskémét, s'a întâmplat joi trecută o tragedie înfloritoare. Economul Szabó Sándor a piecat joi seara de-acasă la coșit lăsând acasă pe tinera-i soție și pe cei trei copilași ai săi.

După plecarea birbatului, femeia a venit rău, căzând la pământ și a murit instantaneu. Cei trei copilași dintre cari cel mai mare de 4 ani și jumătate iar cel mai mic de 2 luni, în decurs de 36 de ore au plîns fărăînșur și setoși la jurul cadavrului mamei lor. Sâmbătă dimineașa vecinii au văzut cum porcii lui Szabó au spart ușa dela colț și cu forța au ieșit afară pe stradă. La aceasta vecinii s'au dus la casa lui Szabó să vadă că oarece s'a întâmplat, că de 3 zile nu se mai vede nimeni pe acasă. Au spart ușa și așa au intrat în casă unde au dat de corpul soției lui Szabó în discompunere, iar pe cei doi copilași mai mari în stare de leșin culcați pe pieptul mamei lor. Băiatul cel mai mic care era în leagăn, trăia încă, dar după câteva ore a murit și el. Medicii au constatat că micuții în urma plînsului au slăbit iar foamea i-a omorât. Băieții cei mai mari au fost luși de medici sub îngrijire. S'a început o largă cercetare.

— Comună pustie. Ieri a bîntuit un foc groaznic în comuna Zirl din Tirol. 164 de case din 200, câte avea satul mai înainte, au căzut pradă flăcărilor. Au pierit în flăcări și doi moșnegi iar patru inși au fost răniți. Pagubele sunt de 1,300,000 coroane. Populația e în mare mizerie neavînd nici locuințe și nici hrană și îmbrăcăminte.

— Progromul dela Bialostoc. Săptămîna trecută s'a ținut procesul celor 29 lacuși pentru măcelul din 1906 întâmplat la Bialostoc (Rusia). Un acuzat a fost condamnat la 3 ani pușcărie, 13 dela 6 luni 1 an pușcărie, iar 15 au fost achitați.

Adevărații urzitori ai acestui măcel sunt generalii Voronzov și Destoievsky unul guvernor în provincie Podolia-audică iar celalalt comandant de trupe în Bialostoc.

— Deputați francezi excomunicați. Episcopii din Franța au întrebat la Vatican ce fel de măsuri trebuie luate față de deputații francezi cari au votat legea sepdării bisericii de stat. Răspunsul a și sosit și sună astfel: toți acei deputați și senatori cari prin votul lor au contribuit la desbinarea dintre biserică și stat, să fie excomunicați. Episcopii nu au dreptul să aducă aceasta hotărîre a vaticanului la cunoștință. În caz, că cei excomunicați înainte de moarte se vor cu ainecă, va avea parte de îngropăciune.

— Contele Zeppelin și ministrul de războiu german Einem. Cu ocaziunea experimentării contelui Zeppelin la Friedrichshafen, ministrul de războiu Einem nemulțumit cu rezultatul, l-a făcut reproșuri și a plecat. Contele Zeppelin a plecat ca automobilul după ministru pentru a l rechem, acesta însă nu a vult să se reia toare.

— Al doilea — în familia regală spaniolă. Ieri noaptea regina Spaniei a dat naștere unui nou prințisor. Ieri d. p. la orele 2¼ regele Alfonso a arătat pe micul infante atât camerei

cât și seniorilor. Il va boteză episcopul de Segovia, naș va fi Eduard al VII. regele Angliei.

— Congres cultural în Iași. Studenții ieșeni au decis ca în cursul lunii Octombrie să se țină la Iași un mare congres cultural, la care să ia parte delegații și studenții români din Transilvania, Bucovina, Basarabia, Macedonia și din toate părțile locuite de români. La acest congres va lua parte de asemenea și delegații din toată România.

— Ofițeri români decorați de împăratul Japoniei. Împăratul Japoniei a conferit următoarele decorații: D'lor colonel Patrașcu, directorul infanteriei din ministerul de războiu, ordinul »Soarelui Levant«, în gradul de comandor; căpitan Lucian Trantomir, dela ministerul de războiu, ordinul »Trésor Sacré«, în gradul de ofițer; locotenent Naum, agh otantul ministrului de războiu, ordinul »Trésor Sacré«, în gradul de cavaler.

— Greva ocnașilor din Fünfkirchen. Sunt deja trei săptămîni de când s'a început greva ocnașilor din Cinci-biserici fără, ca până în prezent să se ajungă la vre-o înțelegere cu direcțiunea ocnelor. Direcțiunea în timpul din urmă a somat pe ocnași și se înceapă lucrul căci la dincoară va aduce lucrători străini. Muncitorii însă cari țin la j-stele lor pretenziuni, au răspuns construind greva. Cei mai mulți dintre ocnași se duc la coasă. Greviștii în aceste trei săptămîni nu au dat auză cocoșilor să se amestece în treaba lor.

— Ofițer de gardă — revoluționar. Ofițerul de gardă Staloidov a fost Marți deținut pentru că avea legături cu revoluționarii. Poliția a descoperit la locuința acestui ofițer mai multe arme, bomba precum și o corespondență compromițătoare.

— Aeroplanul lui Delagrange. Sculptorul Delagrange — precum se scrie din Milano alaltăieri seara la orele 8 și jum. a făcut o nouă încercare cu mașina sa de sbura. Delagrange în 16 și jum. minute a înconjurat de două ori la o înălțime de 2—10 metri locul de exercițiu și a parcurs aproximativ 17 kilometri. Englezul Fahrman deasemeni a fost în în Milano ca să ia și el parte la întrecere, dar nu s'a putut înțelege cu Delagrange și astfel s'a întors la Paris.

Incendii și explozii. Un incendiu a izbucnit pe bordul transportului »Arcadia« al liniei Hamburg-America, câteva momente după sosirea din Hamburg. Din cauza unei explozii, un hamal a fost ucis, 20 hamali-descărcători răniți. Incendiu a fost localizat.

Denver. În urma unei explozii în fabrica de pulbere din Louvers, mai mulți lucrători au fost uciși, iar alții numeroși, grav răniți.

Mosca. Un incendiu a izbucnit noaptea trecută la fabrica de zahăr Gener, făcînd pagube de 1 jum. milion ruble.

În satul Zirl, de lângă Innsbruck, a izbucnit un incendiu care a distrus 170 case. 200 familii se află fără adăpost.

Ca victime omenești se înregistrează un morț și mai mulți grav răniți.

— Explozia unei bombe pe un vapor comercial. În timp ce vaporul comercial german »Arkadien« a ancorat în portul Philadelphia, a explodat o bombă care era împachetată între mărfuri. În urma exploziei au murit trei oameni iar 40 sunt răniți. În momentul următor întreg vaporul era înfiacări și a început să se scufunde. Să crede că bomba a fost contrabandată între mărfuri în portul dela Hamburg.

— Jertfa radiului. Dr. Hill Eduard, care opera bolnavii cu ajutorul radiului și-a pierdut acum și mâna dreaptă, după ce mai înainte mâna stîngă a trebuit să și-o amputeze. Regele Eduard i-a oferit din cassetă proprie o rentă anuală de 2540 cor.

— Operațiune într'un dulap de sticlă. În cercurile medicale au făcut bună impresie operațiunile drului Sauerbruch, profesor la universitatea din Marburg. Dr. Sauerbruch a construit un dulap de sticlă în care medicul care operează poate lucru năconturbat de înfiușele externe. Cu ajutorul acestuia se poate desface pieptul fără ca plămînile să se altereze. Se vorbește că a operat un câine atacat și încă cu succes.

Moștenitorul de tron din Abesinia. Din Thebra Tabor se anunță cu Menelik împăratul Abesiniei a designat de urmaș al s'ui pe Lidi Eyassa născut din căsătoria fetel sale cu Raș Uuga, guvernul provinciei Begemedet. Menelik este de 64 de ani și se având urmași de parte bărbătească fiind el domnitor absolutistic a designat de urmașul său pe micuțul de Lidi.

— Servitoare condamnate la moarte. Sunt deja doi ani de zile de când generalul Skalon a fost omorât cu o bombă într-o stradă din Varșovia. Făptuitoarea, Vanda Dobrodrika, care a aruncat bomba din etaj asupra trăsorei generalului a scăpat cu fuga și venind în Lemberg a devenit astfel cetățeană austriacă. Cele două servitoare ale ei însă au fost deținuți și închise. Acum se telegrafiază din Varșovia că tribunalul marțial de acolo le-a condamnat pe amândouă la moarte prin ștrang — pentru că au știut de planul stăpânelor lor.

— Clubul făcătorilor de rele. Poliția din Trapani (Italia) în urma multelor omoruri și jafuri a fost necesită să înființeze la un club politic înființat acum 7 ani, unde găsim mai multe documente compromițătoare, a deținut 35 de membrii. Clubul acesta s'a înființat în 1901 la inițiativa cetățenilor din orașele Trapani, Paceco și Monte St. Giuliano. Cu timpul s'au înscris în acest club mai mulți indivizi fără căpătâi, pe cari însă membrii vechi ai clubului de frică nu i-au refuzat. De aici înainte cetățenii orașului n'au mai cercetat clubul, așa că adevărații membrii și stăpâni ai clubului au rămas cei fără de căpătâi.

Poliția a ascultat pe cei deținuți și a constatat că sunt amestecați în peste 600 de omoruri, jafuri, sprinderi etc.

Populația orașului Trapani care în timpul din urmă a disperat de terorismul răufăcătorilor, va putea respira aerul liber. Trapani este orașul natal și totodată cercul credincios al exdeputatului Nassi.

— Fața fragedă și mâna albă este de cea mai mare importanță pentru frumusețea femellor. Astăzi fiecare damă folosește numai cremă Marta și săpun Marta, fiindcă numai aceste s'au adevărat ca adevărat bune în contra plastrilor, petelor de ficat, coșuri, miteseri, roșeața mânilor. Dă feței și mânilor frăgezime și culoare albă ca zăpada prețului unui borcan cremă Marta costă 1 cor. o bucată săpun 70 fil. Se poate comanda la singurul preparator: Tómas Imre și Wachsmann Jenő, droguerie și parfumerie în Szabadka.

— Matzky Károly, cofetar în Arad, recomandă pentru sezonul carnavalului cele mai fine prăjituri de thee și bomboane, Fabricațiile proprii.

Felurimi.

Vârsta genului. S'a stăruit o mare discuție între un savant german, care preluând că după patruzeci de ani forțele intelectuale decad și dl M. Dorland savant englez care afirmă contrariul, citând exemple cari probează.

Leonardo da Vinci a pictat la vârstă de 68 de ani, pe „stul Ionc”, care a stăruit admirația lumii întregi. Tizian a pictat la 95 de ani pe „Crist încununat cu spinii”. I. Van Dyck e pictat la 70 de ani. Monton a pictat după patruzeci de ani minunatul său portret al Elenei Fournent și încă alte capd'opere. Albert Durer a pictat până la optzeci de ani.

Iată încă câteva nume cari nu sunt desigur fără interes: Verdi, Meyerbeer, Kant, Holbes, Goethe, Chateaubriand, Swedensbourg, Murillo, Wagner, Haydn, Haendel, Carlyle, Cervantes, Corneille, Milton, Voltaire Lesage, Victor Hugo, Ibsen etc. etc., cari toți dispuneau de toate facultățile până până peste șasezeci de ani.

E de amintit de asemenea, Puris de Chavannes nu s'a făcut cunoscut ca pictor decât după patruzeci de ani. Iată exemple, cari ar trebui să asigure pe toate persoanele în vârstă.

Ordinea examenelor la gimnaziul român gr. or. din Brad și la școala elementară anexată gimnaziului.

A) La școala elementară :

Clasa II, Sâmbătă, în 21 Iunie v. la 10—12 ore a. m. din toate obiectele (Invățător Mihail Stols).

Clasa III și IV Duminică, în 22 VI. la 10—1, din toate obiectele (Invățător Ioan German).

B) La gimnaziu :

1. Examenul școlarii privațiști: 20 și 21 Iunie v.

2. Examenul din gimnastică: 16 VI. la 4 ore p. m. (Instructor Mihail Stols).

3. Examenul din cânt: 21 VI. la 4 ore p. m. (Instructor Mihail Stols).

4. Examenul publice: 23 Iunie v. și anume: la 7—8½ ore a. m. *cl. I gim.* din Geometrie (prof. dr. Ioan Radu) și Istoria naturală (prof. Ștefan Albu); la 8½—10 ore *cl. II gim.* din Domână (prof. Ștefan Albu) și măștiară (prof. dr. Traian Sucu); la 10—11½ ore *cl. III gim.* din Istoria Ungariei (prof. dr. Pavel Oprisa) și Latină (prof. Vasile Boneu); la 2—4 ore p. m. *cl. IV. gim.* din germană (prof. Vasile Boneu) și Algebră (prof. dr. Ioan Radu).

Incheierea festivă a anului școlar va fi în 24 Iunie st. v. a. c., după serviciul divin la biserică din loc. La festivitatea de incheiere și la examenul publice se invită toți prietenii și sprijinitorii școlii noastre. Brad, în 30 Maiu v. 1908. *Dir. reștinea gimnazială.*

Academia Română.

B) Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

19. Premiul Adamachi, de 5.000 lei, divizibil, se va da, în sesiunea generală din anul 1909, celei mai bune lucrări scrise în lucrări scrise în limba română asupra subiectului.

Studiul țării din România, ca propagatorii malariei, și cercetarea mijloacelor practice pentru stingerea acestei boale. — (Declz. 20 Martie 1904).

Autorii se vor conduce după următoarea programă :

1. Descripțiunea amănunțită, originală, a diferitelor specii și varietăți ale țânțarilor din diferite regiuni ale țării, comparându se țânțarii din regiunile cele mai băntuite de malarie cu cei din regiuni mai puțin îndemne.

2. Un studiu amănunțit asupra țânțarilor, cari la noi transmit malarie, examinându-se anume și locurile unde ei se găsec, când și unde depun ouăle, perioadele dezvoltării lor, când încep să zboare și se înșepe.

3. Anatomia țânțarilor în raport cu dezvoltarea în interiorul lor a diferitelor forme și varietăți ale parazitului malariei.

4. Studiu asupra întinderii malariei și a diferitelor forme ale boalei în toată țara, pe baza examinării sângelui. Malaria la copii în raport cu boala la adulți și cu rezistența împotriva boalei.

5. Propuneri asupra prevenirii boalei în raport cu condițiunile locale, economice, igienice, cu viața și obiceiurile populațiunii în orașe și la țară.

6. Un studiu critic asupra metodelor întrebunțate în diferite țări pentru combaterea malariei, în vederea celor cari vor trebui aplicate la noi.

7. Studiu amănunțit, pe baza experiențelor personale, al unei localități din cele mai băntuite, al măsurilor luate și al rezultatului obținut în combaterea boalei.

8. Un plan practic și dezvoltat în mod amănunțit pentru stărpirea boalei în orașe și la țară.

9. Lucrarea va fi însoțită de fotografii și preparate macroscopice și microscopice originale asupra țânțarilor din țară în raport cu malarie.

Termenul prezentării manuscrisurilor este până la 31 Decembrie 1908.

20. Premiul Lazăr, de 5.000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1911, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre :

Animalele domestice din România. — (Declz. 27 Martie 1906).

Lucrarea se va face după următorul program :

1. Privire istorică asupra animalelor domestice din cele mai vechi timpuri și până astăzi.

2. Studiul zootehnic al diferitelor animale domestice și anume: vitele mari și cele mici precum și paserile de curte, albinele și gândacii de mătase.

3. Regimul animalelor domestice în diferitele regiuni ale țării.

4. Comerțul de vite și de produse ale vitei din vechime și până astăzi.

5. Priviri asupra mijloacelor ce se pot lua în viață pentru păstrarea raselor locale și ameliorarea lor.

Ar fi de dorit ca fiecare rasă să fie reprezentată printr-o acvarie și prin fotografii.

Termenul prezentării manuscrisurilor este până la 31 Decembrie 1910. (Va urma)

Concert, petreceri.

Inteligența română din Alba-Iulia aranjează concert împreună cu joc, cu concursul, benevol al studenților excursioniști din Blaj, în 28 Iunie n. 1908 în sala hotelului „Europa”. Incepând precis la 8 ore seara. Venitul e destinat spre scopuri filantropice.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 23 Iunie 1908

INCHEREA LA 1 ORĂ :

Grâu pe Oct. 1908 (100 kg.)	23.00—23.02
Secară pe Oct.	18.82—18.84
Ovăz pe Oct.	16.70—16.72
Lușcă pe Iulie 1908	14.22—14.24

INCHEREA LA 4 ORE :

Grâu pe Oct.	23.00—23.02
Secară pe Oct.	18.82—18.84
Ovăz pe Oct.	16.70—16.72
Lușcă pe Iulie 1908	14.22—14.24

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul :

Grâu

De Tisa	— — — —	24 K.	90—26 K.	50
Din comitatul Albei	— — — —	24	> 60—26	> 20
De Pesta	— — — —	24	> 70—26	> 30
Bănățenesc	— — — —	24	> 80—25	> —
De Bacica	— — — —	25	> —26	> 10
Săcără	— — — —	20	> 80—21	> 40
Orzul de nutreț, cvalit. I.	14	> 30—14	> 60	> —
> de cvalitatea II.	13	> 90—14	> 30	> —
Ovăz de	I.	15	> —15	> 40
> > >	II.	14	> 80—15	> —
Cucuruz vechiu	— — — —	> —	> —	> —
> nou	— — — —	13	> 40—13	> 60

Redactor responsabil provizor Sever Bogdan
Editor proprietar George Nichin.

„Wällischhof“ K sanatoriu

aranjat după sistemul dr. Lahman, cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizice și dietetice, jumătate oră depărtare de Viena în regiune romantică și frumoasă.

Posta și telegraf: Maria Enzensdorf (bei Wien)

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție recepțiunea și medicul șef al stabilimentului

Dr. Martus Sturza

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați citit aceste anunțuri.

Numai e emigrare!

pentru că și la noi poate câștiga ca'n America, dacă se ocupă cu industria noastră de casă.

Dă lămuriri prima întreprindere din Ungaria de Sud de mașină de împletit în casă
Motógép vállalat, Szeged,
 strada Iskola nr. 18.

științez pe on. public că mi-am mutat măcelăria pe Szabadság-tér în edificiul vechiu unde, vind carne proaspătă de porc cu 68 cr. Untură curată cu 68 cr., slănină, cu 63 cr., șunca afumată cu 90 cr. Înainte 80 cr. Sollete 90, coaste 72, picioarele cu 60, mațele cu cele mai favorabile prețuri de zi. Mațe și săpun de uscat de casă, varză acră, napi crastaveți și pipărci se pot căpăta în măcelăria lui **Garay Károly**, în Arad pe Szabadságtér.

Recomandat de ministerul de culte și instrucți
 ———— Multe recunoștințe ————

ZWÖRNER B.

PREPARATORUL DE ÎMPĂIAT ANIMALE

KOLOZSVÁR, Rozsa-u. 7 sz.

Animalele să se trimită cât se poate de proaspete și nebelite. Trebuie indicat în ce formă să se întample prepararea; mamiferelor mai mari să li-se scoată intestinele. — Pentru împachetare socotesc numai cheltuielile mele. — —

Preparație îngrijită, artistică, în formă naturală, lucru trainic, prețuri moderate! — —

* * *

Celce dorește a avea

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

în care poate învăța cum să facă toate răchiurile și cum manipularea vinurilor.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

Kovács István urmașul lui

FARKAS J.

fabricant de trăsuri.

Temesvár Józsefváros, Fröbel utza 58

(casa proprie).

Fondat în 1866. Mare depozit. Fondat în 1866.

Are trăsuri noi și reparate.

Primește reparaturi, lucrări de faur de lemnar și de lăcut.

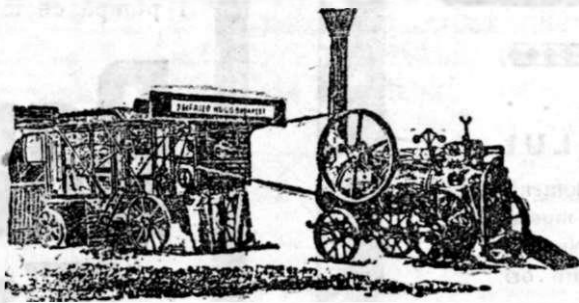
Szatmáry Mihály

MEȘTER DE CAZANE

Szeged, strada Pille nr. 25.

Întreprindere atât în loc cât și în provincie tot felul de reparări de cazane, mașini și locomobile la moare de aburi și fabricii de șpirt. Aceste le efeptuește cu prețuri favorabile și pe lângă garanție.

La chemare prin scris, vin în persoană ori și unde.

Provisiuni de mașini cu vapor LOCOMOBILE

făcător de jirezi de paie

în formă întrebuintată și cu dregere se pot căpăta pe lângă condiții de plătire foarte favorabilă la firma

SEIFRIED HUGÓ

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

Prăvălie de export „Mercur”

Cea mai bună și mai tare coasă din lume e totuși celebra

Coasa „TRANSVAL”

și numai aceea e veritabilă pe care e marca celor trei conducători ai Burilor.

Să nu neglijeze nimeni dar să o comande această coasă dela singurul neguțător

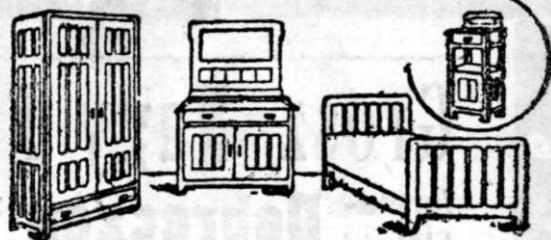
Grauer Mihály

Mercur Kivittel Áruház — Kőbánya
 Ohegy utca nr. 9.

Prețurile acestor coase celebre:

De 60 cmtr . . .	— fl. 95 cr.
De 65 " . . .	1 " — "
De 70 " . . .	1 " 05 "
De 75 " . . .	1 " 10 "
De 80 " . . .	1 " 15 "
De 85 " . . .	1 " 20 "
De 90 " . . .	1 " 30 "

După fiecare 10 bucăți se da una rabat la 20, de bucăți 2 coase gratuit și două tablouri frumoase de rășboi, deja la 5 bucăți plătesc eu porto.

Fabrică de mobile.

Gel mai ieftin isvor de a procura mobile e în **TIMIȘIORA.**

Mare magazin cu tot felul de mobile pentru mirese, dormitoare, saloane, cafenele, hoteluri etc., dela cele mai simple până la cele mai elegante.

Primește tot felul de aranjamente pentru birouri de cancelarii și bolte, pregătirea meselor de biliard după desemne date sau planuite și desemnate de mine; nu altcum și tot felul de lucruri și mobile pentru edificii cari aparțin branșei măsuritului.

Onoratul public poate fi sigur de lucruri solide și serviciu prompt.

Mobile se dau și pe lângă preț plătitibil în rate lunare.

În așteptarea comenzilor, rămân cu deosebită stimă:

FORMAYER ALBERT

fabricant de mobile în

Temesvár
 Gyárváros, 3 király-u. 6.

Oravicza
 Fő-utca.

Jgaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără pentru prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

DISTINS CU PRIMA DIPLOMĂ.

Szikszy József

fabricant de instrumente muzicale

Nagyvárad, Nagy Sándor u. 1. (Fő-utca sarok.)

Recomandă

VIOLINELE

fabricație proprie,

precum și alte instrumente, așa

instrumente de suflare din lemn și alamă,

harmonice, flașnetă, fluere, ocarine, citere, cimbale.

Tot așa primește repararea a tot felul de instrumente cu prețuri ieftine și lucrare artistică.

Repararea de orgă mare și harmonium.

Grosz Nagy Ferencz,

farmacia : : **Debreczen** : : farmacia : :
cist. : : **Arany egyszaru**

Hajdusági
Bajuszpedrő

MUSTAȚA E FRUMOASĂ
dacă întrebuinȚezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și
potrivirea mustețelor, pregătită
din materie neunsuroasă. Efec-
tul se vede foarte iute și
cu siguranță. Scutit prin lege.
Un borcan 50 fil. Prin poștă
se trimite numai 3 borcane cu
2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

.....

MEDICAMENT PENTRU VOPSIREA PARULUI

în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment.
O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau musta-
Ța o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înă-
sprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori
și ce culoare 4 cor.

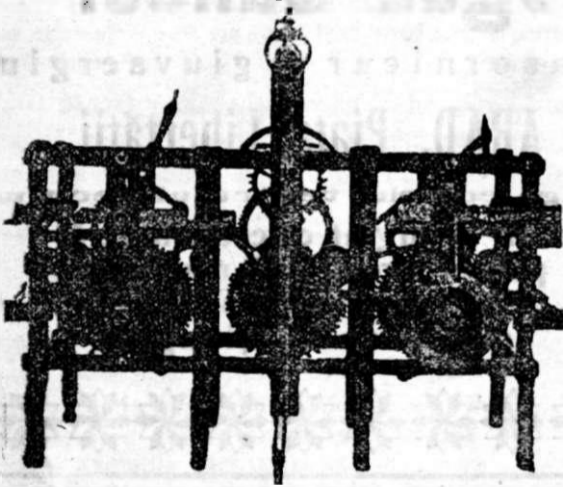
Fondată în 1885.

Peterka Lajos

Fabrică de ciasornice de turn, angajată cu contract de capit. Budapesta.
Budapesta IV., str. Bástya nr. 22.

Prăvălia :

V., strada Váczl nr. 57.

Face pe lângă prețuri mo-
derate și garanție de mai
mulți ani ciasornice de
turn — școli — castele
și casarme, primește de
asemenea și repararea lor.

Fiind chemat se duce
ori unde în persoană,
budget face gratuit și'l tri-
mite porto-franco ori cui.

HAMMER ZS. és TÁRSA

măiestru de articole electrice și fabricant de balanțe (cântare).

ARAD, Piața Boros-Béni, Nr. 1. (în casa dlui Dr. Sever Ispravnic).

Mare atelier de reparaturi speciale. Mare magazin stabil
în biciclete fabricații engleze, americane și germane.
Singurul vânzător al mașinei de cusut celebre „VICTORIA”,
„OPPEL”, „SINGER” și „MINERVA” cu sunciea în formă
de roată. Magazin de balanțe decimale și de bucătărie.

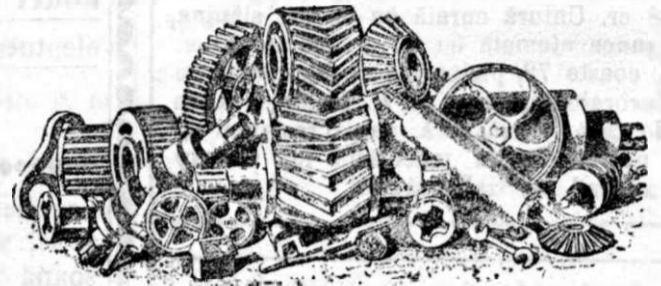
Mare asortiment în părți
de mașini de cusut, ar-
ticole de montate bici-
clete și articole de elec-
tricitate.

Tot felul de reparațiuni în branșa aaceasta pe lângă
prețuri moderate și garanție.

Se află de vindut în depozit:

2 cazanuri de fert cu țiavă (45⁰ suprafața de temperatură.
1 mașină de aburi (25 HP). 2 mașini de tăiat paie. 2 ma-
șină de treerat Sirck. 1 mașină pentru funii de paie. 1 pompă
centrifugală. 2 pompe cu canat. 4 pompe de fringhii. 1 pompă
stabiă de vin. 1 pompă de perete de mână cu forțe motorice
și cu mână. 3 motoare electrice cu 10, 3 1/2 și 1 1/2 HP. 1 sfâr-
mător de cucuruz (porumb). 2 mașini cu perie arcuită pentru

cernut, Bartzer patent. 1 cântar de animale (1500 kg. forță de
greutate). 1 mașină pentru astopuse. 1 râșniță de mână. 1 ma-
șină pentru lucrări de lemn. 2 mașini de sfredelit zidul. 2 re-
zervoare conținut 20—25 Hcl. 1 mașină de mână pentru iarbă.
1 pompă de foc nouă pentru edifici de țară.

Mai de aproape la dl:

Bartzer István

Temesvár

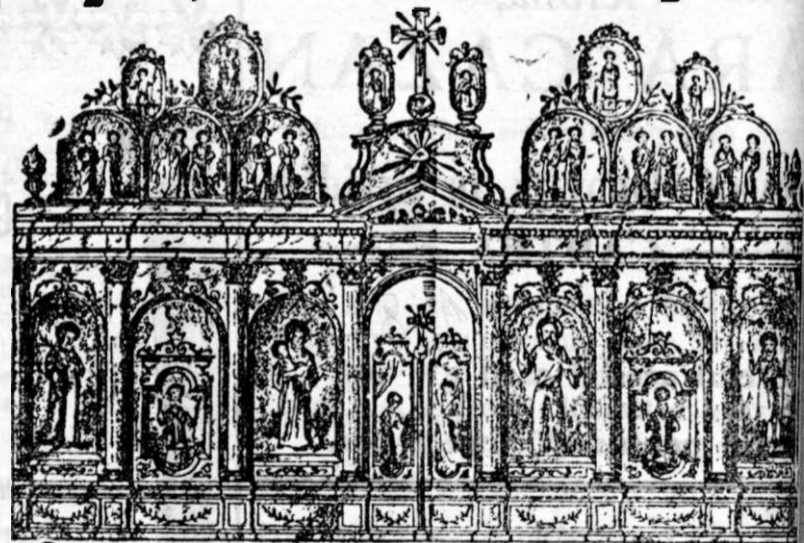
ELISABETSTADT.

Emausgasse Nr. 2.

Kelemen Márton,

atelier de altare și statui de lemn.

Győr, strada Andrássy 19.

Lucrează altare în stil și străni, scaune
de cuminecat, cristelnițe, icoane în relief,
tronul Mariei, și tot felul de

● ● statui sfinte. ● ●

Plan și proiect de preț trimit cu
===== plăcere. =====